Γνωρίζοντας τα έθιμα και τις παραδόσεις του τόπου μας, Πάσχα!

[1]

Η περίοδος της άνοιξης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη μεγαλύτερη γιορτή Ορθοδοξίας για τη χώρα μας, το Πάσχα. Παραδόσεις, ήθη και έθιμα που μετρούν αιώνες ζωής και παραμένουν αναλλοίωτα στο πέρασμα των χρόνων, έρχονται να αναβιώσουν τις γιορτινές αυτές ημέρες.
Από περιφορά του επιταφίου, φαναράκια που φωτίζουν τον νυχτερινό ουρανό και εκκλησιαστικές λιτανείες, μέχρι αυγομαχίες, σούβλες και σαϊτοπόλεμο, είναι μερικά από τα πιο γνωστά έθιμα του Πάσχα, που λαμβάνουν χώρα κατά την περίοδο της Μεγάλης Εβδομάδας. Σε κάθε γωνιά της χώρας λοιπόν υπάρχουν εντυπωσιακές εκδηλώσεις και τηρούνται εντυπωσιακά και εύγευστα έθιμα!
Ωστόσο εκτός από αυτά δεν πρέπει να ξεχνάμε τις λαμπάδες για τα βαφτιστήρια μας, αλλά και το βάψιμο των κόκκινων αυγών.
Αρχικά θα παρουσιάσουμε χρήσιμες, ιστορικές πληροφορίες για τη γιορτή του Πάσχα και τα καθιερωμένα έθιμα. Στη συνέχεια θα παρουσιάσουμε χαρακτηριστικά έθιμα από διάφορα μέρη της Ελλάδας! Μερικοί τυχεροί θα τα δουν από κοντά, για τους υπόλοιπους θα ταξιδέψουμε νοητά και θα αφήσουμε ελεύθερη τη φαντασία μας!

Γιορτή του Πάσχα
Το Πάσχα με απόφαση της Α΄ Οικουμενικής Συνόδου, το 325 μ.Χ., ορίστηκε να γιορτάζεται την πρώτη Κυριακή μετά την πανσέληνο της εαρινής ισημερίας.
Με τη λέξη Πάσχα, Λαμπρή και Λαμπρά (Κύπρο) εννοούμε δυο βδομάδες που αρχίζουν από την Ανάσταση του Λαζάρου και τελειώνουν την Κυριακή του Θωμά.
Από τα βυζαντινά χρόνια, τον καιρό της τουρκοκρατίας μέχρι σήμερα σ’ όλη την χώρα οι χριστιανοί προετοιμάζονται καιρό πριν για τις πασχαλινές γιορτές, γιατί το Πάσχα είναι η μεγαλύτερη γιορτή του Χριστιανισμού.

Η κυρά Σαρακοστή

Σαράντα μέρες κράταγε η νηστεία πριν το Πάσχα. Τόσες νήστεψε και ο Χριστός στην έρημο. Τις τρεις πρώτες μέρες μερικές γυναίκες δεν έβαζαν στο στόμα τους τίποτε. Η «κυρά Σαρακοστή» ήταν το ημερολόγιό τους. Την παρίσταναν ως καλογριά. Έπαιρναν μια κόλλα χαρτί και σχεδίαζαν μια γυναίκα, δεν της έβαζαν στόμα γιατί συνέχεια νήστευε και τα χέρια της ήταν σταυρωμένα γιατί όλο προσευχόταν. Είχε 7 πόδια, τις 7 βδομάδες της Σαρακοστής. Κάθε Σάββατο αφαιρούσαν ένα ποδαράκι. Το τελευταίο το αφαιρούσαν το Μ. Σάββατο.

Σάββατο του Λαζάρου

Το «Λαζαροσάββατο», το Σάββατο πριν από τη Μεγάλη Βδομάδα ο λαός γιορτάζει την «Έγερση» του φίλου του Χριστού. Σε πολλά μέρη της χώρας μας έφτιαχναν ένα ομοίωμα του Λάζαρου, για να απεικονίσουν την Ανάσταση του Λαζάρου, να συμβολίσουν δηλαδή τη Νίκη του Χριστού απέναντι στο θάνατο, αλλά παράλληλα και για να υποδηλώσουν την ανάσταση της φύσης.
Την παραμονή της γιορτής την «πρώτη Λαμπρή», τα παιδιά κρατώντας το Λάζαρο, γύριζαν στα σπίτια και τραγουδούσαν τα «λαζαρικά», για να διηγηθούν την ιστορία του αναστημένου φίλου του. Στη Στερεά Ελλάδα, Μακεδονία και τη Θράκη τραγουδούν μόνο κορίτσια. Το έθιμο αυτό το συναντάμε σ' όλη την Ελλάδα με παραλλαγές.

Κυριακή των Βαΐων

Την Κυριακή των Βαΐων, σε ανάμνηση της θριαμβευτικής εισόδου του Χριστού στα Ιεροσόλυμα, όλοι οι ναοί στολίζονται με κλαδιά από βάγια, από φοίνικες ή από άλλα νικητήρια φυτά π.χ. δάφνη, ιτιά μυρτιά και ελιά. Μετά τη λειτουργία μοιράζονται στους πιστούς. Η εκκλησία μας το έθιμο αυτό το καθιέρωσε από τον 9ο αιώνα.

Οι κουλούρες (τσουρέκια) της Μ. Πέμπτης

[2]

Τα έθιμα της Μ. Βδομάδας ξεκινούσαν κυρίως τη Μ. Πέμπτη. Πρωί –πρωί σε όλη την Ελλάδα οι γυναίκες καταπιάνονταν με το ζύμωμα. Ζύμωναν τις κουλούρες της Λαμπρής και τις στόλιζαν με λουρίδες από ζυμάρι και ξηρούς καρπούς. Ανάλογα με το σχήμα που τους έδιναν παλιότερα είχαν και διάφορα ονόματα. «κοφίνια», «καλαθάκια», «δοξάρια», «αυγούλες», «κοτσούνες», «κουζουνάκια».

[3]

Τα κόκκινα αυγά

Μερικοί πιστεύουν ότι τα αυγά βάφονται κόκκινα σε ανάμνηση του αίματος του Χριστού. Κόκκινο όμως είναι το χρώμα της χαράς. Χαρά για την Ανάσταση του Χριστού. Σε πολλά μέρη της Ελλάδας κρεμούσαν κόκκινες βελέντζες (κουβέρτες) και κόκκινα μαντήλια ή κρεμούσαν από τα παράθυρά τους κόκκινα μαντήλια. Τα χρώματα για τα αυγά τα έφτιαχναν από διάφορα φυτά. Το πρώτο αυγό που έβαφαν ήταν της Παναγιάς και το έβαζαν στο εικονοστάσι. Με αυτό σταύρωναν τα παιδιά από το κακό το μάτι.

Επιτάφιος

[4]

Η Μ. Παρασκευή είναι μέρα αργίας και νηστείας. Ημέρα πένθους. Πολλοί πίνουν ξίδι για την αγάπη

του Χριστού. Κοντά στο μεσημέρι οι κοπέλες στολίζουν τον Επιτάφιο με λουλούδια που έχουν στείλει από τα σπίτια. Όλα τα ανοιξιάτικα λουλούδια: βιολέτες, τριαντάφυλλα, μενεξέδες. Φτιάχνουν στεφάνια και γιρλάντες, ενώ ψέλνουν το μοιρολόγι της Παναγιάς. Σ' άλλα μέρη της χώρας μας στολίζουν τον Επιτάφιο το βράδυ της Μ. Πέμπτης μετά τα Δώδεκα Ευαγγέλια.

Η Ανάσταση

Ξημερώματα του Μ. Σαββάτου οι εκκλησίες στολίζονται με δαφνόφυλλα και ο ιερέας τα σκορπίζει μόλις πει «Ανάστα ο Θεός κρίναι την γην». Μετά την εκκλησία η νοικοκυρά ζυμώνει την κουλούρα της Λαμπρής και ο άντρας αναλαμβάνει το σφάξιμο του αρνιού.
Το βράδυ του Μ. Σαββάτου λίγο πριν χτυπήσουν οι καμπάνες για την εκκλησία, οι πιστοί φορούν τα ολοκαίνουργα ρούχα τους, παίρνουν τις άσπρες λαμπάδες τους για να τις ανάψουν με το Αγιο Φως και πηγαίνουν να παρακολουθήσουν την λειτουργία της Ανάστασης. Γυρίζοντας από την Ανάσταση σταυρώνουν με το Άγιο Φως το πάνω μέρος της εξώπορτας.
Το μεσημέρι της Κυριακής του Πάσχα γίνεται η Δεύτερη Ανάσταση, «η Αγάπη». Για την αγάπη σταυρώθηκε ο Χριστός, γι' αυτό και το Ευαγγέλιο διαβάζεται σε δώδεκα γλώσσες, συμβολίζοντας την ενότητα των εθνών. Μετά την Αγάπη, στον περίβολο του ναού, στήνεται χορός, με πρώτο-πρώτο τον παπά και μετά τους πιστούς κατά σειρά ηλικίας.

Ας δούμε μερικά από τα πιο γνωστά έθιμα που κάθε χρόνο αναβιώνουν σε διαφορετικές πόλεις της Ελλάδας.

Πάσχα στην Κέρκυρα - Μπότηδες

[5]

Η Κέρκυρα έχει πλούσια παράδοση σε πασχαλινά έθιμα. Το Μεγάλο Σάββατο, στις έξι το πρωί στο Ναό της Παναγίας των Ξένων, πραγματοποιείται τεχνητός σεισμός σε αναπαράσταση του σεισμού που έγινε σύμφωνα κατά την Ανάσταση, σύμφωνα με τις γραφές. Ακολουθεί η περιφορά του Επιταφίου της εκκλησίας του Αγίου Σπυρίδωνα και στις 11.00 ακριβώς οι καμπάνες σημαίνουν την πρώτη Ανάσταση και την εκκίνηση του πασίγνωστους πλέον εθίμου των Μπότηδων. Τεράστια κανάτια, σκέτα ή ζωγραφισμένα, γεμάτα με νερό και στολισμένα συνήθως με κόκκινες κορδέλες εκτοξεύονται με δύναμη από τα στολισμένα μπαλκόνια των σπιτιών για να ξορκίσουν το κακό. Ο μεγάλος χαμός γίνεται στο πιο κεντρικό σημείο, δίπλα στο Λιστόν, όπου πλήθος κόσμου ζητωκραυγάζει σε κάθε ρίψη. Παράλληλα, η φιλαρμονική παίζει χαρούμενα εμβατήρια, ανάμεσά τους και το «Μην φοβάστε Γραικοί».

Πάσχα στη Χίο - Ρουκετοπόλεμος

[6]

Ένα από τα πιο προβεβλημένα έθιμα στην ελληνική (και ξένη) τηλεόραση είναι ο ρουκετοπόλεμος στη Χίο. Το χωριό Βροντάδος αποτελεί ένα ειδυλλιακό σκηνικό χάρη στα χρωματιστά καπετανόσπιτα, τα απάνεμα λιμανάκια και τους γραφικούς ανεμόμυλους. Το βράδυ του Μεγάλου Σαββάτου όμως το έθιμο του ρουκετοπόλεμου –παλιό όσο και η ναυτοσύνη στον Βροντάδο– ο διάσημος οικισμός μεταμορφώνεται σε κάτι που θυμίζει έντονα πεδίο μάχης, . Από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας κρατάει η «σύρραξη» ανάμεσα στους Παναγούσους (ενορίτες της Παναγίας της Ερειθιανής) και στους Αγιομαρκούσους (ενορίτες του Αγίου Μάρκου), που κάνουν τη νύχτα μέρα με τις χιλιάδες ρουκέτες που εκτοξεύουν έχοντας ως στόχο τον τρούλο και το έμβλημα του Αγίου Μάρκου οι μεν το ρολόι της Παναγίας της Ερειθιανής οι δε. Όποιος βρεθεί εκείνες τις μέρες στη Χίο, θα αντικρίσει ένα μαγευτικό και εντυπωσιακό θέαμα.

Πάσχα στη Σκιάθο - Πρωινός επιτάφιος
Η Σκιάθος είναι ένα από τα λίγα μέρη στην Ελλάδα όπου τηρείται το Αγιονορείτικο έθιμο. Η ακολουθία του επιτάφιου θρήνου στις εκκλησίες της πόλης αρχίζει στη 1 μετά τα μεσάνυχτα το βράδυ της Παρασκευής -σύμφωνα με τα ωράρια του Αγίου Όρους-, ενώ η περιφορά του αρχίζει στις 04:00 τα ξημερώματα. Η ατμόσφαιρα στο νησί δημιουργεί αίσθημα κατάνυξης και συγκίνησης, με τον επιτάφιο να κατεβαίνει τα στενά της πόλης, τον τελάλη να απαγγέλλει τους θρηνητικούς ψαλμούς και όλους τους κατοίκους να τον ακολουθούν ή να παρακολουθούν από τα φωτισμένα με κεριά σπίτια τους.Επιστρέφοντας στο Ναό των Τριών Ιεραρχών, όλοι στέκονται μπροστά στην κλειστή ξύλινη πόρτα και επικρατεί απόλυτη σιγή παντού. Ο πρώτος των ιερέων φωνάζει «Άρατε πύλας» και ταυτόχρονα μέσα από το ναό κάποιος αναπαριστά τον Άδη και εμποδίζει την είσοδο απαντώντας «Τις εστίν ούτος ο βασιλεύς της Δόξης;». Ο διάλογος επαναλαμβάνεται τρεις φορές και τελικά ο ιερέας σπρώχνει με δύναμη την πόρτα και εισέρχεται στο ναό ως λυτρωτής των αμαρτωλών. Τα φώτα ανάβουν και η ακολουθία ολοκληρώνεται στις 5 το πρωί του Σαββάτου.

Πάσχα στο Λεωνίδιο - Η βραδιά των αερόστατων

[7]

Η βραδιά της Ανάστασης είναι κατανυκτική στο Λεωνίδιο, όπου εδώ και έναν αιώνα αναβιώνει κάθε χρόνο το φαντασμαγορικό έθιμο των αερόστατων, που κάνει το σκοτεινό αρκαδικό ουρανό να λαμπιρίζει μοναδικά. οι πιστοί των ενοριών, Πρόκειται για ένα από τα εντυπωσιακότερα και πιο φαντασμαγορικά πασχαλιάτικα έθιμα της χώρας μας. Οι πιστοί των πέντε ενοριών του Λεωνιδίου κατασκευάζουν φωτεινά «χάρτινα αερόστατα», τους «αφανούς», όπως τα λένε, και συναγωνίζονται για το ποια ενορία θα πετάξει τα περισσότερα αερόστατα. Κανείς δεν είναι απόλυτα σίγουρος για την προέλευση του εθίμου. Ωστόσο, οι περισσότεροι υποστηρίζουν ότι οι ναυτικοί της περιοχής είχαν δει κάτι αντίστοιχο σε κάποια ασιατική χώρα και αποφάσισαν να μεταφέρουν το έθιμο αυτό στον τόπο τους.

Πάσχα στη Μονεμβάσια
Η Μονεμβάσια είναι από τα πιο γραφικά μέρη της χώρας και ειδικά την άνοιξη μπορεί κανείς να απολαύσει λογιών λογιών λουλούδια και αρωματικά να ξεπηδούν ανάμεσα στους βράχους και τα πετρόχτιστα σοκάκια. Κατά την περιφορά του Επιταφίου, οι ψαλμωδίες αντηχούν στο βράχο δημιουργώντας ένα μυστηριακό περιβάλλον βαθιάς κατάνυξης, ενώ οι πιστοί ακολουθούν κρατώντας λευκά κεριά. Το απόγευμα της Κυριακής του Πάσχα στον περίβολο της εκκλησίας του Ελκομένου Χριστού γίνεται το παραδοσιακό κάψιμο του Ιούδα. Μέσα στο ανθρώπινο ομοίωμα, εκτός από ξύλα και άχυρα, βρίσκονται και πολλά εκρηκτικά που κάνουν το θέαμα τρομερά εντυπωσιακό. Το έθιμο αυτό το βρίσκουμε σε πολλά μέρη της Ελλάδας.

Πάσχα στη Ζάκυνθο
Το μεσημέρι της Μεγάλης Παρασκευής, στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου του Μώλου, ξεκινά η διπλή λιτανεία του Εσταυρωμένου και της εικόνας της «Mater Dolorosa», δηλαδή της Παναγίας των Παθών. Τα ξημερώματα του Μεγάλου Σαββάτου, ο ιερέας σηκώνει τη «Γκλόρια», δηλαδή την πρώτη Ανάσταση και οι πιστοί αρχίζουν να χτυπούν έπιπλα και σκεύη δημιουργώντας έναν μοναδικό κρότο που μαζί με τα κανάτια που πέφτουν από τα μπαλκόνια θυμίζουν το σεισμό που έγινε κατά την Ανάσταση του Ιησού.
Οι υπόλοιπες εκκλησίες αρκούνται στο χαρμόσυνο χτύπημα της καμπάνας και πραγματοποιούν την ακολουθία το πρωί της Κυριακής.

Πάσχα στην Αράχωβα
Διπλή γιορτή για την Αράχωβα, καθώς η γιορτή του Αγίου Γεωργίου που πέφτει παραδοσιακά κοντά στο Πάσχα γιορτάζεται με το ίδιο πάθος που επιδεικνύουν οι ντόπιοι για την Ανάσταση.
Έτσι, ανήμερα του Πάσχα, ξεκινά η περιφορά της εικόνας του Αγίου Γεωργίου, οι γηραιότεροι κάτοικοι ξεκινούν από την Εκκλησία και πραγματοποιούν τον αγώνα της ανηφόρας υπό τη συνοδεία μουσικής.
Παράλληλα, έχουν ετοιμαστεί οι λάκκοι σε κάθε γειτονιά, όπου ανάβουν οι φωτιές που θα υποδεχθούν δεκάδες αρνιά – τόσα, ώστε λέγεται πως αν κάποιος δει από μακριά την Αράχωβα, νομίζει πως το χωριό έχει πάρει φωτιά.

Πάσχα στην Πάρο
Αν και η Πάρος αποτελεί από μόνη της ιδανικό προορισμό όλες τις εποχές του χρόνου, το Πάσχα ιδιαίτερα πραγματοποιείται στο νησί το μοναδικό έθιμο της αναπαράστασης των Παθών κατά την περιφορά του Επιταφίου στα ορεινά χωριά Μάρπησσα, Μάρμαρα, Πρόδρομο, Λεύκες και Άσπρο Χωριό.
Καθώς ο Επιτάφιος περνά τα δρομάκια του νησιού κάνει συνολικά 15 στάσεις στις οποίες αναπαριστώνται ζωντανά εικόνες των Παθών του Χριστού. Παιδιά ντυμένα ρωμαίοι στρατιώτες ή

μαθητές του Χριστού αναβιώνουν σκηνές από την είσοδο στα Ιεροσόλυμα, τον «Μυστικό Δείπνο», το μαρτύριο της Σταύρωσης, ενώ σε κάθε μία από αυτές τις στάσεις φωτίζεται εντυπωσιακά και ένα σημείο του βουνού.
Το βράδυ του Σαββάτου το έθιμο κορυφώνεται με την αναπαράσταση της Ανάστασης μέσα σε μία εκθαμβωτική ατμόσφαιρα χιλιάδων κεριών και αμέτρητων πυροτεχνημάτων.

Πάσχα με αυγομαχίες
Στη Βόρεια Ελλάδα και συγκεκριμένα στην Καστανούσα Κερκίνης, στην κοινότητα Κρηνίδων του δήμου Καβάλας, στο Θρυλόριο του Νομού Ροδόπης, στο Μυλοπόταμο της Δράμας και στον Άνω Άγιο Ιωάννη στην Πιερία, οι κάτοικοι αυτών των περιοχών εφοπλίζονται με τριάντα κόκκινα αυγά ο καθένας και ξεκινάνε οι «αυγομαχίες».
Νικητής αναδεικνύεται αυτός που στο τέλος της μάχης θα έχει μείνει με τα λιγότερα σπασμένα αυγά. Το έθιμο συμβολίζει την Ανάσταση του Κυρίου και τη σύγκρουση του καλού με το κακό.

Πάσχα στην Πάτμο
Στην Πάτμο, η Μεγάλη Εβδομάδα αποτελεί μία μοναδική εμπειρία.
Το έθιμο που κάνει το Πάσχα στην Πάτμο ξεχωριστό, είναι η τελετή του Νιπτήρα, το πρωί της Μεγάλης Πέμπτης, το οποίο αποτελεί την αναπαράσταση του Μυστικού Δείπνου: ο ηγούμενος, όπως ακριβώς ο Ιησούς, πλένει τα πόδια δώδεκα μοναχών που κάθονται γύρω από τη μεγάλη εξέδρα, όπως οι μαθητές στο Μυστικό Δείπνο.
Τη Μεγάλη Παρασκευή γίνεται η αναπαράσταση της Αποκαθήλωσης στη Μονή του Αγίου Ιωάννη και το ίδιο βράδυ όλοι οι επιτάφιοι συναντιούνται στις πλατείες της Σκάλας και της Χώρας. Η Ανάσταση γίνεται επίσης στο μοναστήρι και ανήμερα του Πάσχα, διαβάζεται το Ευαγγέλιο σε επτά γλώσσες.

[8]

Καλό Πάσχα! Το Πάσχα σημαίνει ελπίδα, αγάπη και αναγέννηση! Ας φέρει το Πάσχα, φως και χαμόγελα στη ζωή μας! Καλή Ανάσταση σε όλους!

by Despina on Sa, 04/04/2026 - 08:16

Quell-URL:http://2gymevosm.mysch.gr/drupal7/?q=de/node/2730

Links
[1] https://www.argiro.gr/wp-content/uploads/2018/03/pasxalina-

koulourakia-4.jpg?v=1650019927/view?usp=sharing [2] https://drive.google.com/file/d/1fs-fCqczZsdspZ5GRKjLVNUuePCP5KeC/view?usp=sharing [3] https://www.argiro.gr/wp-content/uploads/2019/04/vapsimo-avgon.jpg?v=1650020785?v=1650019927/view?usp=sharing [4] https://drive.google.com/file/d/1-nh5-0srHXZBg_nM1hqcP-tm3-bOCQ-T/view?usp=sharing [5] https://www.portraits.gr/wp-content/uploads/webp/2020/04/200415213208_57422064_2389157324740231_6821887897276443607_n.webp?v=1650019927/view?usp=sharing [6] https://www.kathimerini.gr/wp-content/uploads/2018/04/xios1.jpg?v=1598235744?usp=sharing [7] https://drive.google.com/file/d/1Lp0JkXgxkQaLo-0hemrG5PlD3AhekxPO/view?usp=sharing [8] https://drive.google.com/file/d/1rh5xByxc6pa6f_fjBQs6GHPa5qge7QOz/view?usp=sharing